

„A gregorián a harmadik évezredben”

Ezzel a furcsa címmel rendeztek közel egyhetes konferenciát március végén Madridban. Az indok kissé anyagi jellegű: az elmúlt években milliós példányszámban fogyott el a világpiacon, voltaképpen érthetetlen okból, a silos-i bencések gregorián lemeze. (Nem csoda, hogy a konferencia rendezését a madridi konzervatórium mellett a spanyol jogvédő iroda vállalta.) Lehetett azonban egy másik, szakmai szándék is a háttérben: lendületet adni a még csak most ébredő gregorián mozgalomnak és kutatásnak. Bár a konferenciának igen elegáns védnöki kara volt (benne a királynő éppúgy, mint a madridi érsek), a szakmai szervező a spanyol gregorián-kutatás egyetlen jól ismert alakja, *Immanuel de la Cuesta* volt (épp most jelent meg egy nagyon hasznos katalógusa a középkori spanyol zenei kéziratokról).

A konferencia félnapjainak témái a következők voltak: a gregorián és a népzene (néhány nagyon szép melizmatikus népi felvétellel!); a gregorián népszerűsége a szociológus szemével; a gregorián regionális változatainak kutatási helyzete; a gregorián és a mai zeneszerző; a gregorián a mai egyházban; a gregorián és a középkori többszólamúság; a gregorián előadásmódja. A konferencia zárónapján talán furcsán szerzői jogi kérdéseket is megtárgyaltak (milyen jogi védelem jár kódexekből való átiratoknak, copyright alá esik-e, ha valaki

gregorián kiadásban előadói javaslatokat alkalmaz, stb.); majd végül de la Cuesta kórusa énekelt egy óras koncertet (elég jellegtelen és fakó előadásban...)

A konferencia legérdekesebb ülése a kutatások közt tallózó, nemzetközi összetételű „kerekasztal” volt (amerikai, francia, német, magyar részvevővel). Az ülésszakok többségén azonban egy elég kezdetleges és iskolázatlan spanyol (kisebb részben olasz) előadó-gárda szerepelt – önképzőköri szinten. Különösen csüggesztő és sivár volt a „Gregorián az egyházban” című *round table*. A madridi szeminárium liturgiátanára elmondta, hogy csak ez évtől kezdenek egyáltalán éneket tanítani a papnövendékek (ezen, s néhány kegyes közhelyen túl más mondanivalója nem is volt). Egy zeneszerző hevesen fejtegette, hogy a gregoriánt az egyházból ki kell kergetni, mert azt a nép nem szereti, bezzeg az ő műveit. Vigasztalásul szolgált, hogy az az előadás, mely a magyar tapasztalatokat – elvi megokolásukkal együtt – ismertette, sokak körében keltett rokonszenvező figyelmet. Azt a tanulságot szűrhattuk le, hogy bármennyit szidjuk az elmúlt negyven évet, itt történtek olyan pozitív dolgok, melyekkel messze elébe vágunk a híres Nyugatnak, s ezekben inkább nekünk kell vállalnunk a tanár szerepét, mintsem hiszékenyen utánuk mennünk. *Dobszay László*

XVIII. századi magyar egyházzenei művek újra-bemutatója – II.

Folytatódik, s remélhetőleg sorozattá nő az a kezdeményezés, amely a XVIII. századi magyarországi egyházzeneszerzésnek az utóbbi évtizedekben-években feltárt emlékeit (sokszáz kompozíció!) kívánja templomi környezetben, koncert formájában bemutatni és az egyházzenei gyakorlat számára is felajánlani. A magyar zenei közvélemény a közelmúltig csupán Esterházy Pál *Harmonia caelestis*-ét tartotta számon – azóta kiderült, ő modern értelemben nem annyira szerzője, mint inkább összeállítója, megbízója volt a gyűjteménynek. A MTA Zenetudományi Intézetében folytatott feltáró és a következő években a Magyar Zenetörténet III. kötetében már összegzéshez is vezető munkálatok első hangzó eredménye nagyon szerencsés felütés volt: Istvánffy Benedek kisebb egyházi műveinek a Schola Hungarica általi újra-bemutatója, majd lemezfelvétele egy kiváló képességű zeneszerző fölfedezését jelentette – hozzá hasonlóan tehetséges kismestert azóta még nem ismerhettünk meg. A sort folytatta a Budapesti Tomkins Énekegyüttes Bengráf József és mások műveinek előadásával. A Schola Hungarica 1994-ben

újabb Istvánffy-misést szólamot adott meg, s lapunk előző számában (118–120) Werner, Patzelt és Zimmermann egyházzenei kompozícióinak előadásáról számolhattunk be.

1995. április 1-én este – ugyan szerényebb létszámú hallgatóság előtt – a Belvárosi főplébániatemplomban újabb Werner- és Istvánffy-művek mellett Ignaz Kunath darabjai hangzottak el. Előadták: az *Erdődy Kamarazenekar* (koncertmestere, egyben a sorozat „motorja”, *Szefcsik Zsolt*), a *Cantus Corvinus Énekegyüttes* (művészeti vezetője *Klembala Géza*, aki ezen az estén a *continuo*-t is játszotta), *Hamvasi Szilvia* (szoprán), *Bárány Péter* (alt), *Pászti Károly* (tenor), *Benkő Pál* (basszus), a koncerten közreműködő kórus szólistái; vezényelt *Héja Domonkos* főiskolai hallgató. Az ingyenes hangversenyt a Thermotechnika Kft, a Fair Alapítvány, a Corvinus-Triola Alapítvány és az MTA Zenetudományi Intézete támogatta.

Ismét a *Farkas Zoltán* zenetörténész által írt kísérőtanulmányból idézünk:

„Tizenkilenc Werner-oratórium maradt fenn, melyeket minden év nagypéntekén adtak elő Kismarton különböző templomaiban.